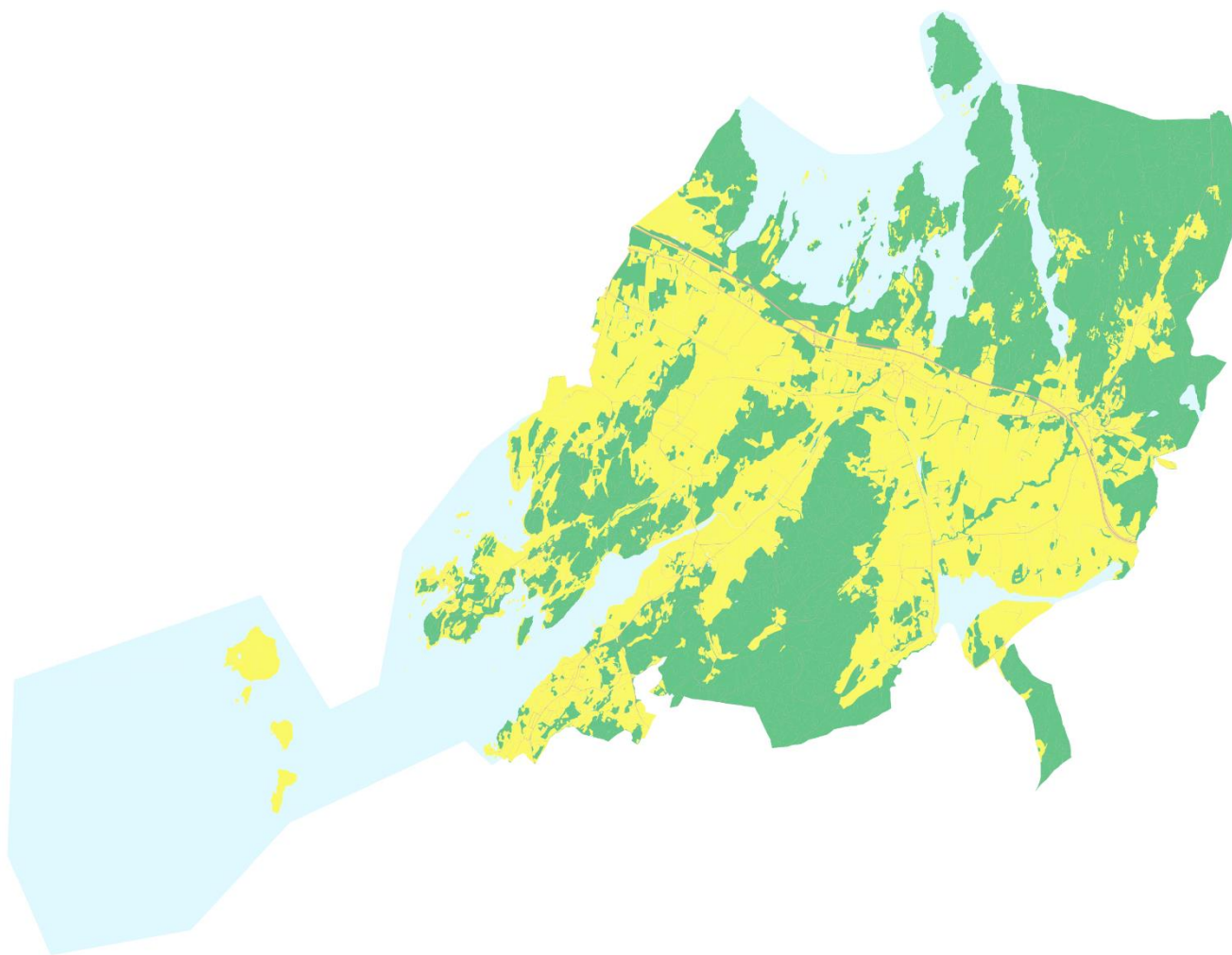

Planstrategi for Råde kommune

Kommunestyreperioden 2015-2019

Vedtatt av kommunestyret 20.10.2016

Innhold

1. HVORFOR PLANSTRATEGI?	5
1.1 FORMELLE KRAV	5
1.2 VISJON 2037	5
1.3 «ATTRAKSJONSKRAFT GJENNOM STEDSINNOVASJON»	6
1.4 KOMMUNENS PLANSYSTEM	6
1.5 DOKUMENTETS OPPBYGNING	6
2. OVERORDNEDE FØRINGER TIL ARBEIDET MED PLANSTRATEGI	8
2.1 NASJONALE FØRINGER	8
2.2 REGIONALE FØRINGER OG PLANER	8
2.4 KOMMUNEREFORMEN	10
2.5 REGIONALT SAMARBEID	10
3. STATUS RÅDE 2016	11
3.1 BEFOLKNING	11
3.2 NÆRINGS- OG ARBEIDSPASS-UTVIKLING	13
3.3 LEVEKÅR OG FOLKEHELSE	14
3.4 AREALDISPONERING OG INFRASTRUKTUR	16
3.5 MILJØ, ENERGI OG KLIMA	17
3.6 VISJON 2037 SOM GRUNNLAG FOR SAMFUNNSPLANLEGGINGEN I RÅDE	21
4. VURDERING AV PLANBEHOVET	22
4.1 OVERORDNEDE PLANER	22
4.2 KOMMUNEDELPLANER ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	23
4.3 TEMA- OG SEKTORPLANER SOM IKKE FØLGER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	24
4.4 INTERKOMMUNALE OG REGIONALE PLANER	27
4.5 OMRÅDEREGULERINGER – STØRRE REGULERINGSPLANER SOM UTARBEIDES AV KOMMUNEN	27
VEDLEGG: TABELL MED OVERSIKT OVER PLANENE I RÅDE KOMMUNE	28

1. Hvorfor planstrategi?

1.1 Formelle krav

En planstrategi er en gjennomgang av kommunens planer, samt en drøfting av hvorvidt eksisterende planer skal rulleres og om nye skal utarbeides, sett opp mot samfunnsutviklingen. Plan- og bygningslovens § 10-1 beskriver kommunens oppgaver knyttet til planstrategi på følgende måte:

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Etter folkehelselovens §§ 5 og 6 skal kommunen ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen. God fysisk planlegging er en av forutsetningene for god folkehelse, og det er derfor helt naturlig at disse fagområdene sees i sammenheng under arbeidet med planstrategien.

Det er viktig å understreke at planstrategien ikke er en plan, men heller en plattform der man drøfter ulike utviklingstrekk i Rådesamfunnet, i regionen, og internt i kommuneorganisasjonen for å få et grunnlag for å vurdere planbehov i kommunestyreperioden. Dette er politiske spørsmål, og planstrategien skal gi Rådepolitikerne et godt beslutnings-

grunnlag for den videre samfunnsutviklingen. Planstrategien skal dermed bidra til at felleskapets midler brukes på best mulig måte for å bidra til den ønskede samfunnsutviklingen i kommunen. I dette ligger det samtidig en erkjennelse av at kommunal planlegging ikke kan løse alle utfordringer i samfunnet. Det er derfor nødvendig med tydelige målsetninger for å fokusere innsatsen til kommunen, for å kunne evaluere målene og dermed bidra til etterprøvbarhet av disse i fremtiden.

En god planstrategi evner også å legge til rette for mer helhetlig planlegging på tvers av fagområdene i kommunen. En viktig intensjon med planstrategien er nettopp å vurdere hvordan eksisterende og nye planer kan samordnes, og f.eks. vurdere om de lever godt på egenhånd eller om man kan realisere de på en bedre måte ved å knytte de tettere opp til kommuneplanen.

1.2 Visjon 2037

Et godt utgangspunkt for planstrategien og veien videre er å se på hvordan Visjon 2037 kan gjennomføres gjennom kommunens planlegging. Den ble vedtatt etter nåværende kommuneplan, og har

I 2037 er Råde kjent som bygda med det store hjertet og 'Østfolds matfat' – knutepunktet som tilbyr barn en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen»

Visjonen hviler på fire grunnpilarer:

- Gode oppvekstforhold
- Østfolds matfat – smaken av Råde
- Knutepunkt for kreativ utvikling
- Stort hjerte med røtter i naturen

derfor ikke blitt innarbeidet i den. Den er likevel godt forankret i kommuneplanen, og gir derfor kommunen et godt utgangspunkt for å bruke i visjonen som er:

Visjon 2037 er et svært godt utgangspunkt for en fokusert utvikling, og gitt forankringen den har i kommunens planverk og hos politikere så vil den kunne meisle ut en stødig kurs for samfunnsutviklingen i Råde.

1.3 «Attraksjonskraft gjennom stedsinnovasjon»

Råde kommune har i perioden 2013-2015 deltatt i forskningsprosjektet «Attraksjonskraft gjennom stedsinnovasjon» i regi av Telemarksforskning¹. Dette prosjektet har gitt viktige innsikter i hva gjør at steder vokser, hvilke forhold kommunen kan påvirke og hvilke forhold som er utenfor kommunens påvirkningskraft. Dette underbygger overnevnte erkjennelse om kommunens begrensede påvirkning og viser at det er viktig med presise målsetninger som ikke favner bredere enn det som er realistisk for kommunen å håndtere. Et sted kan være attraktivt på ulike måter: (i) om det er godt å bo der, (ii) arbeide der, (iii) eller om stedet har noe spesielt som er verdt å besøke. Se illustrasjonen med trekanten på neste side.

1.4 Kommunens plansystem

Kommuneplanen er den viktigste lovpålagte planen i kommunen og er hjemlet i plan- og bygningslovens kapittel 11, §§ 11-1 til 11-18. Kommuneplanen er kommunens overordnede strategidokument for å påvirke lokalsamfunnsutviklingen. Den består av to deler:

- *Samfunnsdelen* er hovedverktøyet for den helhetlige planleggingen og

beskriver konkrete satsingsområder og strategier for samfunnsutvikling, og for kommunen som organisasjon. Ved å formulere presise mål og strategier kan samfunnsdelen bli et godt styringsdokument, særlig om den kobles til handlingsplanen slik at målene og strategiene konkretiseres ytterligere i tiltak og bevilgninger i budsjettet.

- *Arealdelen* til kommuneplanen er kartet som viser sammenhengen mellom den fremtidige samfunnsutvikling som tegnes opp i samfunnsdelen og arealbruken.

I tillegg til kommuneplanen har kommunen en portefølje av følgende typer planer:

- *Kommunedelplaner etter plan- og bygningsloven* kan være tematiske planer, som kommunedelplan for idrett og friluftsliv eller arealplaner, som kommunedelplan for Karlshus og for Spetalen.
- *Tema- og sektorplaner* er lovpålagte planer, som beredskapsplan, og helse og omsorgsplan, samt ikke-lovpålagte planer, som trafikksikkerhetsplan og boligsosial handlingsplan.

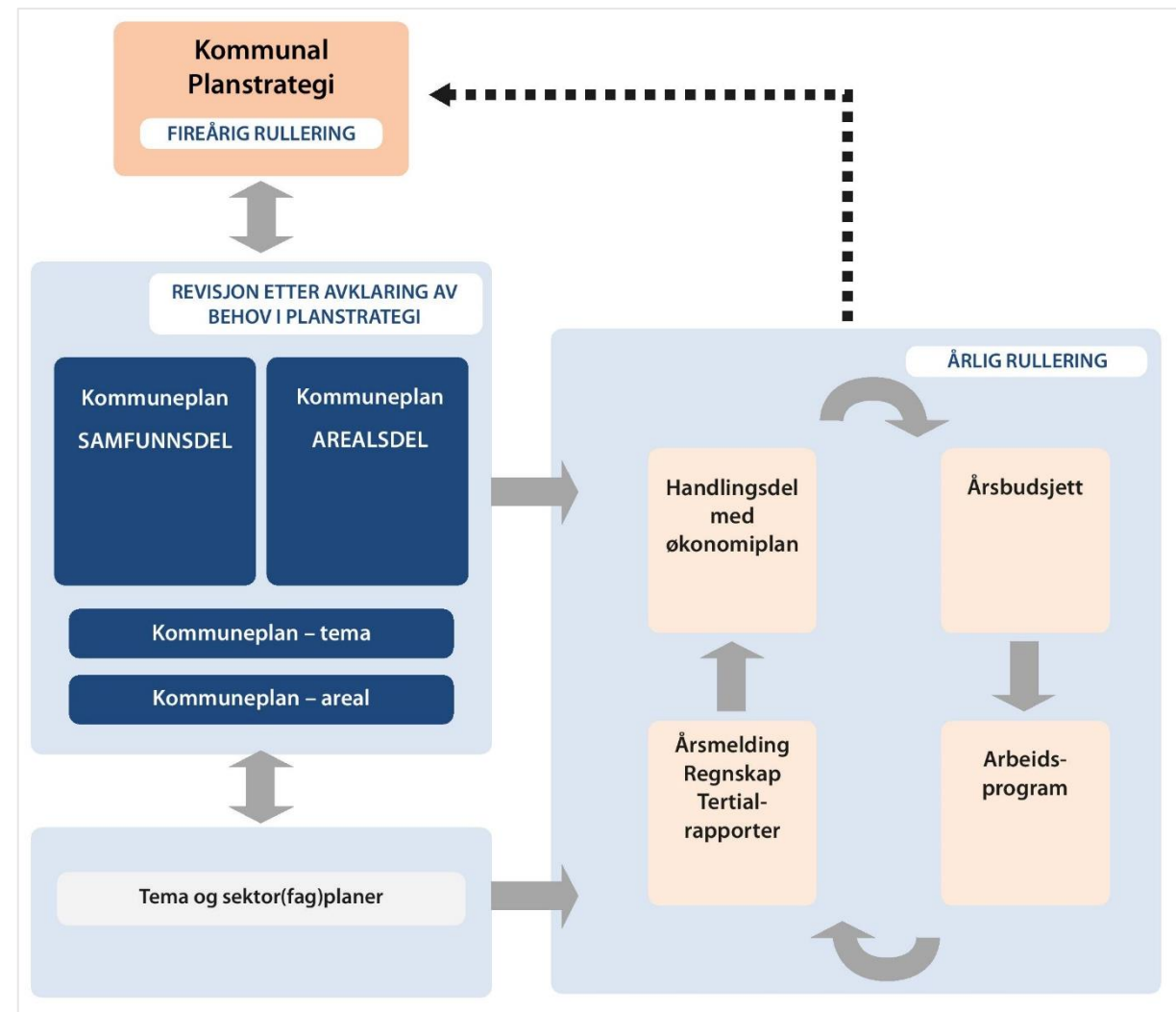
På nest side er det en skjematisk oversikt over kommunens plansystem og planstrategiens plass i denne.

1.5 Dokumentets oppbygning

I kapittel to gjennomgås de nasjonale og regionale føringene som har betydning for rulleringen av planstrategien og for den videre planleggingen i Råde. Kapittel tre vil ta for seg nåsituasjonen i kommunen med hensyn til befolkningsutvikling, næringsutvikling og annen relevant statistikk. Kapittel fire vil ta for seg planbehovet, oversikten over planer i kommunen og inneholde en prioritering av planoppgavene i kommunestyreperioden.

¹ Råde kommune deltok i dette prosjektet med de andre Mossregionkommunene og flere andre kommuner i Østfold og rundt Oslofjorden. Prosjektets nettside: https://www.telemarksforskning.no/fag/tema.asp?glD=REI&t_id=110

Det kommunale plansystemet

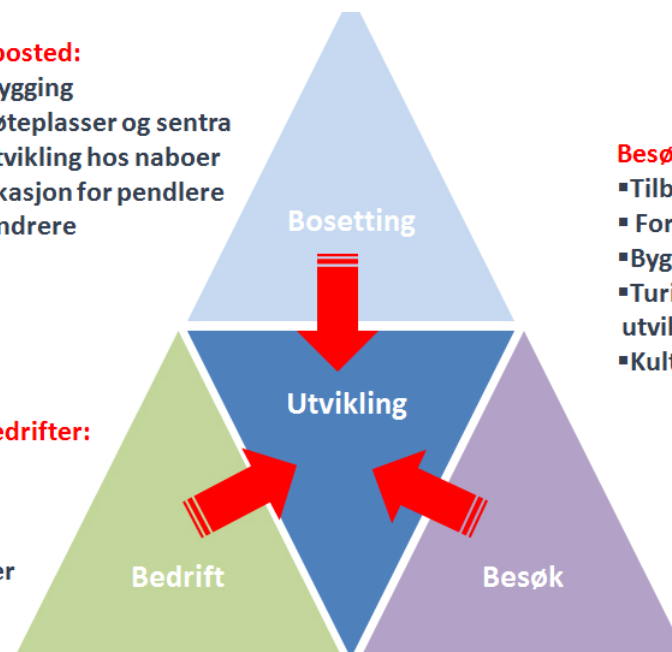
Attraktivitetsmodellen til Telemarksforskning

Bli attraktiv som bosted:

- Stimulere boligbygging
- Skape sosiale møteplasser og sentra
- Støtte næringsutvikling hos naboer
- Bedre kommunikasjon for pendlere
- Ta vare på innvandrere

Bli attraktiv for bedrifter:

- Bli attraktiv for kompetente
- Samarbeid over kommunegrenser
- Innovasjon og nettverk

Besøk:

- Tilbud til egne innbyggere
- For andre i region og fylke
- Bygge hytter
- Turisme/destinasjonsutvikling
- Kultur og omdømme

Kilde: Knut Vareide, Telemarksforskning

2. Overordnede føringer til arbeidet med planstrategi

2.1 Nasjonale føringer

De nye nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging er et viktig premiss for kommunens planlegging. Den nasjonale politikken til regjeringen gir føringer for hvilke temaområder som skal følges opp av kommunene i sin planlegging. Det er særlig tre områder det knyttes forventninger til:

Gode og effektive planprosesser

Fokus på en målrettet planlegging, der planstrategien skal brukes for å forme målsetninger og foreta prioriteringer. Planstrategien bør brukes aktivt for å trekke opp de viktigste utfordringene for den lokale samfunnsutviklingen. Det fremheves også at planstrategiene til kommunene bør sees i sammenheng med kommunereformen for å kunne fange opp utviklingstrekk i regionen. Samtidig understrekes det at planstrategien ikke skal gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling

Planlegging med vekt på å dreie samfunnet i en mer energieffektiv og klima-/miljøvennlig retning. Det legges vekt på effektiv arealbruk, samtidig som at kommunene må tilpasse seg klimaendringene. Sistnevnte er en svært aktuell utfordring, da økte nedbørsmengder blant annet stiller større krav til hvilke områder som tillates utbygd og riktig til overvannshåndtering ved realisering av byggeprosjekter. Slike utfordringer må gjennomgås i de kommunale risiko- og sårbarhetsanalysene og knyttes til den helhetlige planleggingen i kommunene.

Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder:

Knutepunktsutvikling blir mer og mer viktig for å nå målene om en mer bærekraftig og helse-fremmende samfunnsutvikling. Byer og tettsteder skal fremme god helse gjennom å tilrettelegge for at flere kan

gjøre unna daglige gjøremål ved å gå eller sykle. Det reduserer støy og lokale utslipp og bidrar til gode oppvekstmiljøer for barn. Kommunene har både muligheter og makt gjennom plan- og bygningsloven til å legge til rette for gode bomiljøer som bedrer folkehelsen og lokalmiljøet.

Det pekes også på at kommunene må ha en aktiv og helhetlig sentrumspolitikk for å gjøre sentrum et attraktivt sted å bo og å drive næringsvirksomhet. Etterspørselen etter sentrumsnære boliger, med kort vei til dagligdagse gjøremål og grønne kvaliteter vil fortsette å øke i fremtiden. Dette er utviklingstrekk som bør tas på alvor i kommunenes planlegging. Blant annet trekkes viktigheten av sammenhengende grøntkorridorer som bevaringsverdige kvaliteter i byer og tettsteder frem.

2.2 Regionale føringer og planer

Fylkesplanen «Østfold mot 2050» var grunnlaget for Mosseregionkommunenes gjeldende kommuneplan, og er fortsatt et viktig grunnlag for rulleringen av planstrategien.

Flere av mulighetene og utfordringene som tegnes opp fylkesplanens samfunnsdel er fortsatt gjeldende, og er et tema for Østfold fylkeskommunes rullering av planstrategi i inneværende år. Rulleringen av den regionale planstrategien vil være viktig å se til i kommunens egen planstrategi. På de neste sidene følger en kort oppsummering av fylkeskommunens arbeid med rulleringen av regional planstrategi. Den er blant annet basert forskningsprosjektet «Attraksjonskraft for Stedsinnovasjon» har fylkeskommunen, der fylkeskommunen fått utarbeidet fire scenarier for utviklingen i fylket (se neste side). Disse scenariene kan også overføres til en Råde-kontekst – kommunen har en viss påvirkningskraft på noen deler av samfunnsutviklingen, på andre er vi prisgitt strukturelle forhold.

Kilde: Østfold fylkeskommune

- «Toppa av kransekaka» er situasjonen dersom det går bra i landet for øvrig (den strukturelle utviklingen), og at Østfold klarer å utnytte sine fortrinn/attraktivitet slik at de klatrer høyt over gjennomsnittet i arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet.
- «I krabbefelt på motorveien» er scenariet dersom landet går godt, uten at man klarer å utnytte de positive drivkreftene i Østfold. Det skapes få arbeidsplasser, og de som flytter hit gjør det først og fremst på grunn av gunstige boligpriser.
- «Barbeint i myra» handler om at veksten i Norge er lav, og at Østfold gjør det enda dårligere enn landsgjennomsnittet.
- I «Kjerringa mot strømmen» gjør Østfold det bedre enn landet for øvrig og evner å tiltrekke seg arbeidsplasser og tilflyttere fra resten av landet.

For å bidra til å realisere «toppen av kransekaka» eller «kjerringa mot strømmen» har fylkeskommunen følgende to innsatsområder for perioden 2016-2019:

1. Øke antallet arbeidsplasser.
2. Utvikle fremtidens kompetanse gjennom utdanning, forskning og innovasjon.

Uten å gå inn på detaljer om disse satsingsområdene, så er det klart at de vil være førende for Østfold-kommunenes langsiktige planlegging. Kjernen i satsningen til fylkeskommunen er at fylket og kommunene må utnytte sine fortrinn og skape sin egen attraktivitet, slik at befolkningsveksten vil komme som følge av andre ting enn f.eks. rimelige boliger.

Til slutt bør også suksessfaktorene som fylkeskommunen legger til grunn for å få realisert de ønskede nevnes:

1. Samhandling og samarbeid mellom fylkeskommune, kommuner, næringsliv og frivillig sektor.
2. Infrastruktur som knytter kommunene sammen, og som knytter Østfold til resten av landet og Europa, samt at den lokalt fremmer bærekraftig mobilitet.
3. Integrering og inkludering må fungere for å få utnyttet den mangfoldige kompetansen hos innvandrere og flyktninger, samt at mennesker med nedsatt funksjons- evne får delta i arbeids- og samfunnslivet i mye større grad.
4. Klima- og miljø tiltak, lokalt og regionalt. Være et foregangsfylke innen jordbruk og støtte opp under det grønne skiftet.
5. Helhetlig by- og stedsplanlegging for å styrke den økonomiske verdiskapningen, konkurransekraften og den sosiale bærekraften i lokal- samfunnene.

Flere av de planene som er foreslått rullert i høringsutkastet til fylkeskommunens planstrategi legger opp til en koordinering med kommunenes egen planlegging, noe som bør hensyntas av kommunene når tidspunktet for rulling av beslektede planer skal bestemmes. Fylkeskommunen skal rullere fylkesplanen i perioden 2016-2018 noe som vil gi viktige føringer for Råde kommunes egne rullinger i inneværende kommunestyreperiode.

2.4 Kommunereformen

Den 16. juni 2016 vedtok kommunestyret at Råde skulle bestå som egen kommune². Dette bringer med seg både muligheter og utfordringer som ikke vil drøftes nærmere i planstrategien. Uansett gir dette kommunen et interessant utgangspunkt for det videre arbeidet med samfunnsutvikling.

2.5 Regionalt samarbeid

Råde kommune har hatt et bredt samarbeid med de andre kommunene i Mosse-regionen, og deler samfunnsdelen i kommuneplanen med dem. På grunn av litt ulike ståsteder i kommunereformen har

det ikke vært naturlig med et samarbeid om planstrategi. Det må likevel nevnes at kommunene har en samordningsplikt når det er hensiktsmessig etter plan- og bygningslovens kap. 9, og denne samrådsplikten³ er ivarettatt med nabo-kommunene i utarbeidelsen av denne planstrategien ved deltakelse i de innledende planstrategiprosesser i Fredrikstad og i Mosseregionen.

² KS-025/16

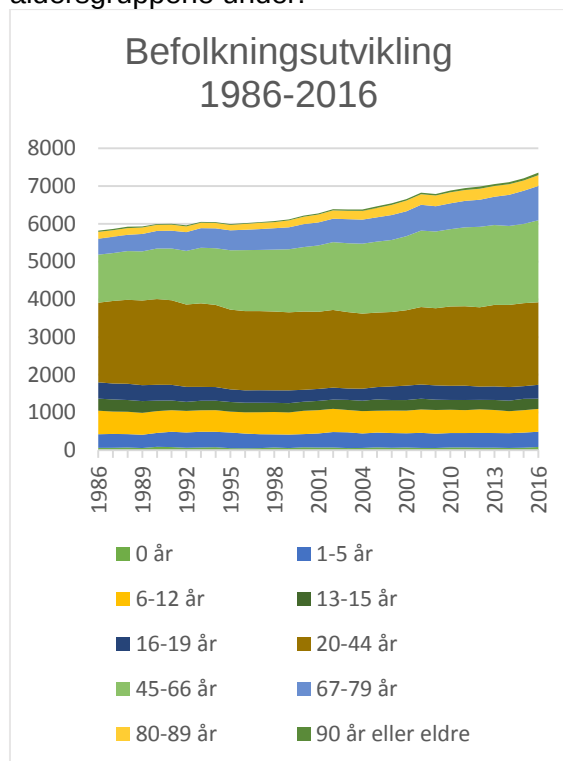
³ «Kapittel 9. Interkommunalt plansamarbeid»

3. Status Råde 2016

Det er viktig med et datagrunnlag for å vurdere planbehovet til kommunen i denne kommunestyreperioden. Dette kapittelet vil presentere og drøfte de viktigste utviklingstrekkene i Rådesamfunnet, delt inn i muligheter og utfordringer, og som vil danne et grunnlag for prioriteringene i denne planstrategien. Dataene er hentet fra SSBs statistikkbank⁴ og fra Østfold Analyse (se vedlegg til planstrategien). Det er også tatt med statistikk fra kommunens egen rapport om helse og helsetilstand i befolkningen. Under visse tema vil det være naturlig å sammenligne disse for å si noe om Rådes utvikling sett i forhold til fylket og andre kommuner.

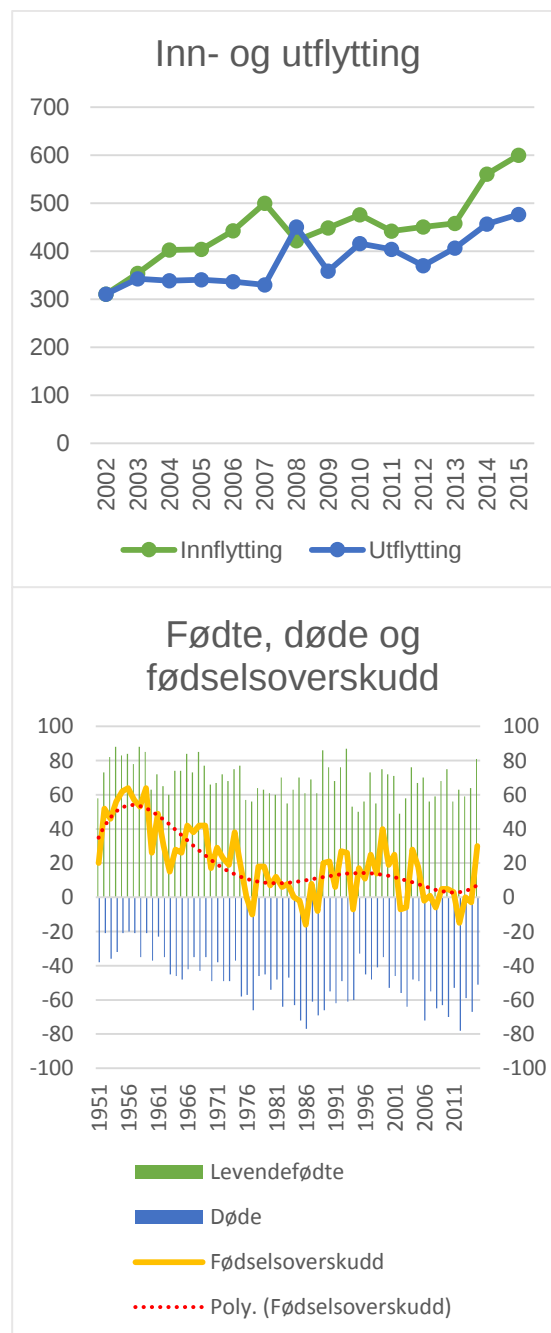
3.1 Befolkning

Råde kommune har hatt jevn befolkningsvekst i de siste 30 år, der aldersgruppene fra 45 år og oppover har økt mest siden begynnelsen av 2000-tallet. I første kvartal av 2016 hadde kommunen 7357 innbyggere fordelt på aldersgruppene under:

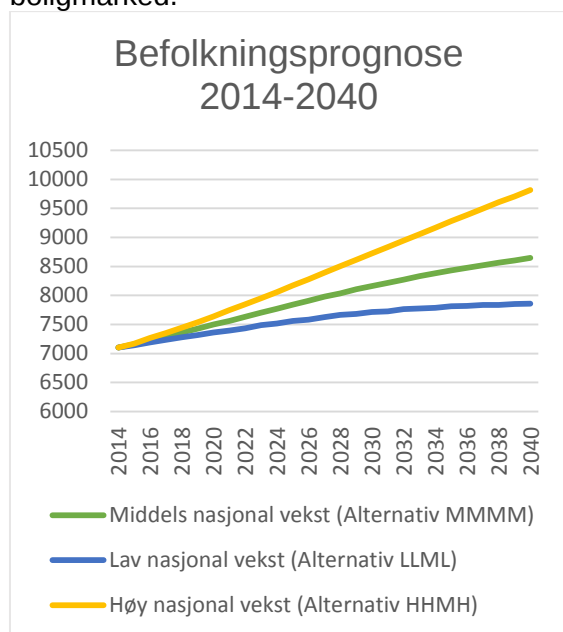
⁴ <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommunetall/kommunetabeller>

Som i de fleste kommunene i Østfold skyldes befolkningsveksten blant annet det opphetede boligmarkedet i Oslo som fører til at folk bosetter seg andre steder og den nære forbindelsen til både E6 og jernbane. Samtidig er det god tilgang på sentrumsnære eneboliger i Karlshus som er attraktive for barnefamilier. At tilflytting har vært viktig for befolkningsveksten understrekes av figurene under.

Figurene viser at tilflyttingen for det meste har vært positiv, bortsett fra i 2008. I de

siste par årene har antallet innflyttere økt mer enn det utflytterne har, noe som har bidratt til den sterke veksten. Etter baby-boomen på 50- og 60-tallet har trenden vært synkende, og spesielt begynnelsen av 2000-tallet var preget av lav tilvekst. Den rødprikkede trendkurven viser hvordan fødselsoverskuddet over tid har lagt seg på et lavt nivå etter 50- og 60-tallet, noe som harmonerer med resten av landet. Råde vil, som resten av landet, også møte en stadig høyere andel av eldre i befolkningen. I Råde vil derimot andelen eldre over 80 år være høyere enn i Østfold og i landet for øvrig. Befolkningsframskrivingene til SSB viser også en fortsatt vekst i Råde, forutsatt at det ikke skjer store endringer i Oslos boligmarked.

Befolkningsprognosen fra SSB gjengitt i figuren over forutsetter at kommunen ligger på landsgjennomsnittet. Dersom kommunen av ulike årsaker skulle være spesielt attraktiv eller uattraktiv sammenlignet med landet for øvrig vil det påvirke befolkningsveksten i fremtiden. Et sannsynlig scenario er en fortsettelse av den situasjonen som har vært en økende trend i Østfold i de siste årene – at relativt rimelige boliger tiltrekker seg befolkningsgrupper som legger press på tjenestetilbudet i kommunen. Prognoser blir mer usikre jo lenger ut i tidsperioden man kommer, noe som kommer til uttrykk i den store spredningen av befolkningsveksten mellom de tre kurvene over. I denne

kommunestyreperioden skiller det derimot lite mellom kurvene. Det er likevel verdt å ha i bakhodet at Oslo kommune har lagt frem nye planer for hvordan de skal møte den sterke befolkningsveksten, med blant annet en storstilt plan for Hovinbyen der det anslås at det kan bygges mellom 30-40 000 boliger⁵. Omlandkommunene til Oslo har også store utbyggingsplaner. I hvilken grad dette vil dempe tilflyttingen til de omkringliggende fylkene er foreløpig uklart, og dette vil ikke skje i nærmeste framtid.

Samtidig finnes det store utbyggingsprosjekter i flere av Oslos omegnskommuner som på sikt kan bremse tilflyttingen til Råde og Østfold. Gitt at tilflytting fortsetter å være avgjørende for befolkningsveksten i Råde er det viktig at kommunen jobber aktivt for å tiltrekke innflyttere som kommer hit av andre årsaker enn at det er rimeligere boliger her enn i Moss og Oslo. Arealreservene i kommunen er mer enn tilstrekkelige for å romme veksten, og de største utviklingsområdene i Råde er i Karlshus sentrum og i Strømnesåsen. Det legges opp til en variert boligsammensetning i sistnevnte område, noe som er bra for mangfoldet av tilflyttere.

Positive trekk

- En svakt positiv fødselsbalanse
- Økt tilflytning
- En attraktiv bostedskommune

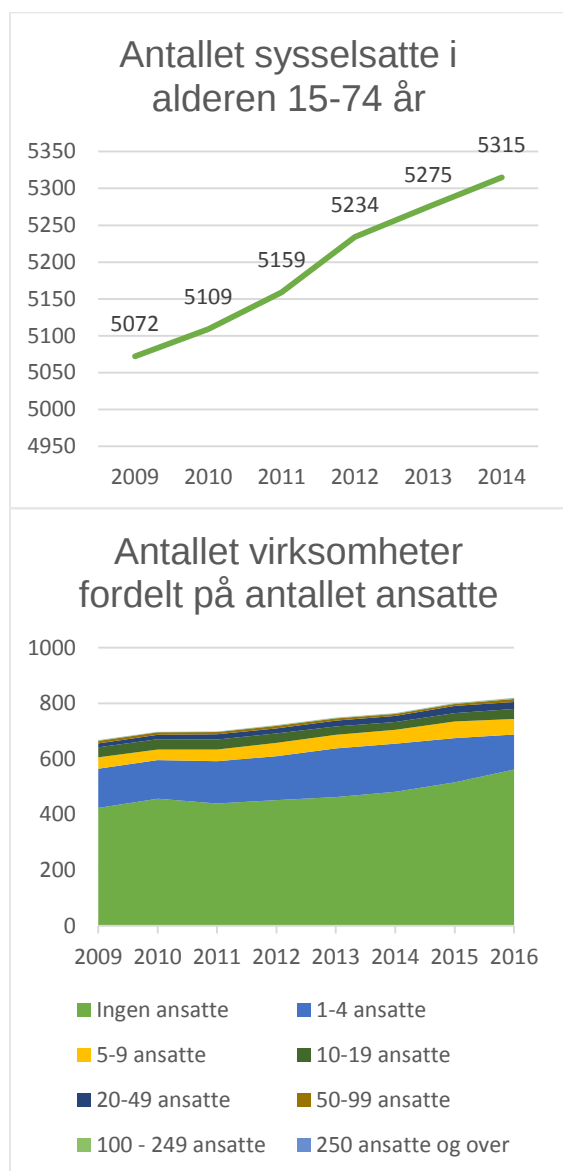
Utfordringer

- Aldrende befolkning.
- Skjer tilflyttingen av de «riktige» årsakene?
- Hva skjer om veksten skulle avta i fremtiden?

⁵<https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/prosjekter/hovinbyen>

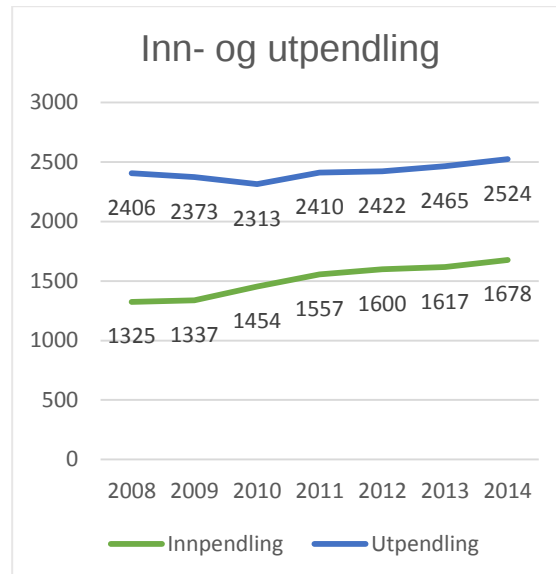
3.2 Nærings- og arbeidsplass-utvikling

I følge SSBs tall har Råde hatt en god vekst i antallet sysselsatte og antallet virksomheter etter finanskrisen i 2007/2008.

Det er med andre ord arbeidsplassvekst i kommunen, og veksten har primært skjedd i offentlig tjenesteyting og innen servicevirksomheter, varehandel og lignende. Mange bedrifter velger å etablere seg i Råde og særlig i Karlshus fordi det er kort vei til offentlig kommunikasjon. Samtidig har veksten i for eksempel kontorarbeidsplasser skjedd utenfor Karlshus sentrum. I sentrumsområdet er det stort sett varehandel og noe privat

tjenestevirksomhet, samt kommune-administrasjonen, som er en stor arbeidsgiver. Antallet som har landbruk som hovedsysselsetting har gått sterkt tilbake og er ikke en uvanlig utvikling i nasjonal sammenheng.

På grunn av sin geografiske plassering er Råde en ganske typisk pendlerkommune, der flere pendler ut enn inn. Samtidig er det verdt å merke seg at antallet som pendler inn til kommunen relativt sett hatt en noe høyere vekst i perioden 2008-2014 enn utpendlerne. Dette kan tyde på at Råde har blitt en mer attraktiv kommune å jobbe i for folk utenfra, og det vitner om et stort potensiale for å få bosatt mange av disse i kommunen. Det blir derfor viktig å fortsette arbeidet med å utvikle Råde som en kommune der det både er godt å bo og arbeide, samtidig som man fortsetter med

Positive trekk

- Sysselsettingsvekst.
- Svak økning i antallet som pendler inn til kommunen.
- Økning i antallet virksomheter.

Utfordringer

- For det meste ensartet vekst.
- Langt flere utpendlere enn innpendlere.
- Mange lokaliseres utenfor

knutepunktsutvikling slik at arbeidsreiser i hverdagen kan forløpe effektivt.

3.3 Levekår og folkehelse

Det ble i 2015 utarbeidet en fyldig rapport om helse og helsetilstand i befolkningen i Råde kommune, og dette avsnittet vil i all hovedsak basere seg på utdrag fra rapporten.

Levekårsundersøkelsen for kommunen viser at det er færre lavinntekts-husholdninger i kommunen enn i Østfold og Norge som helhet. Dette gjelder både husholdninger med medlemmer i alle aldre og de med medlemmer i aldersgruppen 0 – 17 år. Tendensen er imidlertid stigende, fra 6,8% i 2009 til 9,4% lavinntekts-husholdninger i 2012. Tall fra SSB viser at det er en liten økning i antall arbeidsledige i alderen 15 -29 år i tidsrommet 2008 - 2013. Kommunen ligger i 2013 under Østfoldsnittet, men over både Rygge kommune og landet som helhet. I aldersgruppen 18 til 44 år er antallet uføretrygdete lavt sammenlignet med andre. En svakt positiv tendens er at færre mottar sosialhjelp; fra 2,5% i 2011 til 2,1% i 2013.

I grupper med svak levekårsindeks er det flere som søker hjelp i barnevernet enn i den øvrige befolkningen i kommunen og med sammenlignbare kommuner. Råde kommune gir barnevernstjenester på et høyere nivå enn landet som helhet og omkringliggende kommuner. I gruppen 0-17 år har det vært en økning i antallet tiltak fra 6,8% i 2009 til 8,7% i 2013. Fra 2013 til 2014 har det imidlertid vært en nedgang på 1%, til 7,7%. Virksomhet familie har fra 2014 inngått samarbeid med HOMESTART- en frivillig likemannshjelp til småbarnsfamilier som trenger litt ekstra støtte. Nettverket gir hjelp i Rygge, Råde og Våler kommuner.

Når det gjelder skolegang viser levekårsstatistikken at de aller fleste elevene i Råde trives og har et bra sosialt fellesskap på skolen. Samtidig viser ulike undersøkelser at ca. 1,5% av elevene oppgir at de opplever jevnlig /daglig mobbing. Det er stort fokus på arbeidet mot mobbing og det arbeides systematisk gjennom Respekt-programmet og

kommunen deltar som koordinator i Kunnskapsdirektoratets «Læringsmiljø-prosjektet» der ca. 40 kommuner deltar. Det er flere elever fra Råde, som fullfører videregående opplæring enn i Østfold og nabokommunen Rygge, men noen færre enn på landsbasis. Tendensen er at stadig færre dropper ut, med en nedgang fra 2007-2009 (28,4%) til 2011-2013 (25,1%). Ungdomsskolen arbeider systematisk og målrettet med elevene, for å forebygge frafall i videregående skole.

Barnehagedekningen er høyere enn i Østfold og landet som helhet og alle barn med rett til barnehageplass får tilbud i hovedopptaket hvert år. Det kan være en utfordring for de foreldrene som ikke får tildelt barnehageplass i en nærliggende barnehage og for kommunen å opprettholde høy barnehagedeltagelse for minoritets-språklige barn.

I overkant av 80% av de spurte oppgir å ha god tilgang til kultur og opplevelser. Råde ligger midt mellom tre byer og innbyggerne benytter seg også av tilbudene der.

I bygda savner ungdommen «bygdekino», at yngre kan «henge på huset» og et bredere tilbud og større kapasitet på kulturskole⁶. Det er en rekke kultur-aktiviteter i bygda fra både frivillige organisasjoner og profesjonelle og kommersielle aktører. Kommunen er involvert i blant annet Ungdommens kulturmønstring, Den Kulturelle Spaserstokken, Den Kulturelle Skolesekken, kulturuke og «Parkfestivalen». Fra kommunens kulturseksjon er det spilt inn behov for en overordnet plan for kulturlivet i kommunen for å kunne se aktiviteter og arrangementer under ett.

Råde kommune har også et rikt foreningsliv, med over 100 registrerte frivillige organisasjoner, foreninger og lag⁷. Deltakelse i frivillig arbeid har i seg selv verdi for den enkeltes livskvalitet. Frivilligheten i Råde spenner fra

⁶ Kilde: Spørreundersøkelse i barne -og ungdomsskolen i Råde 2014. Utført av Nivin Hassan, Henriette Johansen og Martha Strømnes

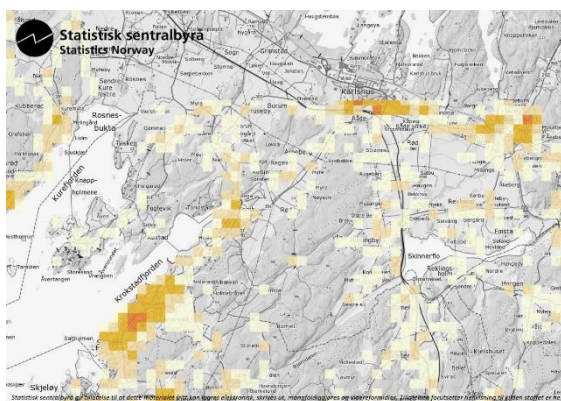
⁷ Kilde: Frivillighetsregisteret

organisasjoner for fysisk aktivitet, humanitær og kulturell innsats til religiøse lag og foreninger og foreninger for lokalt næringsliv. Dette er aktiviteter som skaper sosiale nettverk og tilhørighet, økt fysisk aktivitet og intellektuell stimulans, viktige verdier i arbeidet med å skape gode nabolag og lokalsamfunn. Det er etablert samarbeid med frivillig sektor på flere områder. Dette er både et supplement til kommunale tjenester og rettet mot tiltak i lokalsamfunnet. Det er kontakt med organisasjoner som legger opp til lavterskeltilbud og inkludering av personer som av ulike grunner faller utenfor det etablerte. Organisasjonene kommunen samhandler med har primært sin kjernevirksomhet innenfor kultur, idrett, humanitært og sosialt arbeid.

Positive trekk	Utfordringer
• Færre lavinntekts-husholdninger enn landsgjennomsnittet • Økning i antallet sysselsatte • En aktiv frivillig sektor • Folk oppgir at de har god tilgang til kulturtilbud • De aller fleste trives i skolehverdagen	• Opprettholde arbeidet for sosial utjevning. • Økning i utpendling og en svak økning i ledigheten • 1/3 oppgir at de plages av støy • Antallet eldre og demente øker • Mangel på gode møteplasser for ulike deler av befolkningen

3.4 Arealdisponering og infrastruktur

Befolkningstettheten i Råde på 67 personer per km², ligger om lag på gjennomsnittet i Østfold som er på 71 personer per km². Dette har ikke forandret seg nevneverdig i løpet av forrige planperiode. De aller fleste bor i tettstedene Karlshus, Saltnes og Missingmyr. Kartet under illustrerer dette med ulike nyanser av gult og oransje – jo mørkere jo tettere befolket er området. Den høyeste befolkningsandelen er i Saltnes. Hadde utbyggingen i Strømnesåsen kommet i gang som planlagt ville bildet vært noe annerledes, og potensialet for fortetting i Karlshus sentrum er stort, så i fremtiden vil fargenyansene på kartet mest sannsynlig endres.

Råde er i all hovedsak en enebolig-kommune, og denne boligtypen utgjør 79% av det totale antallet boliger. Dette tallet har hatt en liten nedgang siden forrige planstrategi ble utarbeidet, da var den på 79,8%. I Karlshus har det i løpet av de siste fem årene blitt bygget en del leilighetsbygg, en utvikling som trolig vil fortsette. Den generelle trenden er at barnefamilier flytter inn i de sentrumsnære eneboligene, mens de eldre beboerne som flytter fra eneboligene finner seg en leilighet i Karlshus sentrum. I arbeidet med kommunedelplanen for Karlshus-området har det vært et mål å øke utnyttelsen av arealene for å få flere folk fra ulike befolkningsgrupper til å bosette seg i sentrum. Dette av hensyn til for eksempel jordvern, klima- og miljø og fordi flere etterspør sentrumsnære boliger der det er kort vei til tjenester i hverdagen. Dette

fremheves også i de nasjonale forventningene til planlegging som ble omtalt i kapittel 2. Som en kommune med store, produktive jordbruksarealer er det viktig at de tas var på for videre bruk, gjennom fortetting i henhold til nasjonale forventninger.

En mer effektiv utnyttelse av arealene er også viktig for å forenkle drift og utvikling av kommunal infrastruktur som vann- og avløpsnettet. Det gagnar både kommunen og innbyggerne. Planer som tar for seg en helhetlig og sammensatt utvikling på et sted skaper forutsigbarhet for lokalsamfunn og kommunen, og er en bedre strategi for langsiktig samfunnsutvikling enn fragmentert utbygging – som oftest i perifere områder. Siden fortsatt befolkningsvekst er sannsynlig i overskuelig fremtid, er det viktig at den kanaliseres til områder der det er nærhet til offentlig kommunikasjon og der det finnes fortettingspotensial.

Planberedskapen for å møte denne utviklingen, og befolkningsveksten som ble beskrevet tidligere, anses som veldig god. Både kommunedelplanen for Karlshus-området, som er under rulling, områderegeringsplanen for Karlshus sentrum og kommunedelplanen for Saltnesområdet, samt reguleringsplaner innenfor disse legger opp til en bedre arealutnyttelse i henhold til regionale og nasjonale føringer og forventninger som det ble vist til innledningsvis.

Arbeidet med områderegulering av Karlshus sentrum hadde oppstart i mai 2016. Kommunens mål er å utvikle sentrum i retning av en «urban landsby»⁸ gjennom å legge til rette for en bærekraftig utvikling med et mer kompakt og miljøvennlig sentrum. Kommunen legger opp til en bred medvirkning med de som

⁸ Begrepet har sin opprinnelse i Storbritannia fra «The Urban Villages Forum» og ble lansert som en reaksjon på en by- og tettstedsutvikling som de mente var veldig ensartet og lite bærekraftig for fremtiden. Urbane landsbyer kjennetegnes ved at de er fotgjengervennlige, kompakte, har god tilgang til kollektivtransport, møteplasser for alle aldre, gode offentlige rom og en variert bebyggelse.

bor og driver virksomheter i sentrum slik at planen blir gjennomførbar og at de i sentrum får et eierskap til den.

På infrastrukturen har Jernbanelinjen kommet i gang med planleggingen av dobbeltspor gjennom kommunen. Dette er et stort prosjekt som vil ha mye å si for utviklingen i Karlshus og Råde for øvrig. Trasévalg og stasjonsplassering er i skrivende stund uavklart, og det samme er den øvrige infrastrukturen som skal knytte stasjonen til resten av kommunen. Råde stasjon har lenge vært en viktig pendlerstasjon for tilreisende fra både Fredrikstad og Sarpsborg, og det er lite som tyder på at dette vil endre seg i fremtiden. Plasseringen av stasjonen er av stor betydning for den videre knutepunkts-utviklingen av Karlshus, og kommunen har derfor satt arbeidet med kommunedelplanen for Karlshus på vent, slik at de endrede forutsetningene som følger med en ny stasjon og infrastruktur kan innarbeides i planen. Uansett hvor den havner er det svært viktig at forbindelsen mellom Karlshus sentrum og den nye stasjonen planlegges slik at det i de fleste tilfeller blir attraktivt for lokalbefolkningen å velge bort bilen. På Ås stasjon er det svært god tilgang på sykkelparkering under tak og som i tillegg er plassert nær perrongen, Moss stasjon har sykkelhotell med nøkkeltortadgang osv. Slik får de som er nødt til å bruke bil til stasjonen bedre tilgjengelighet, samtidig som de lokale kan forlytte seg enkelt og effektivt til og fra stasjonen. Når det gjelder en ny trasé for Rv110 er omlegging av denne spilt inn i kommunens høringsuttalelse til arbeidet med Nasjonal Transportplan 2018-2029. Den nevnte jernbaneutbyggingen vil også måtte ta stilling til endringer i dagens Rv110 for å skape gode forbindelser til den fremtidige jernbanestasjonen. Det mangler gang- og sykkelveg langs riksvegen utover Rådesletta, noe som bidrar til å skape en trygg skolevei for mange elever ved Karlshus skole. Det har vært en økning i trafikken på Rv110, noe som på sikt både vil skape en vanskelig trafikksituasjon i Karlshus og bidra til økt støy og lokal forurensning.

Barn og unges oppvekstmiljø og levekår er høyt prioritert i kommunens planarbeid, og et satsningsområde i kommuneplan 2011 - 2022. Det er en rekke nærmiljøanlegg og god tilgang til rekreasjonsområder i kommunen. Dette har blitt registrert i kommunens arbeid med et kartleggingsprosjekt i samarbeid med Østfold fylkeskommune og er i regi av Miljødirektoratet. De tettstedsnære rekreasjonsområdene skaper sosiale møteplasser for lek og utfoldelse. Rom for gode møteplasser har vært viktig å innarbeide i det pågående kommunedelplanarbeidet i Karlshusområdet. Å skape offentlige rom av høy kvalitet som ulike deler av befolkningen, også de vanskeligstilte, har eierskap til er en viktig del av den fysiske planleggingen i sentrum.

Universell utforming og tilgjengelighet er et premiss for all planlegging. Det kreves at alt planarbeid og utforming av fysisk miljø ivaretar kravet til universell utforming⁹, slik at alle har mulighet til å bruke stedene og føle seg inkludert i felleskapet og lokalsamfunnet uten at det oppleves som paternalistisk fra innbyggernes side. Det er derfor svært viktig at kommunen går foran som et godt eksempel når det gjelder planlegging og tilrettelegging av kommunens egne bygg og felles uteområder.

Samfunnssikkerhet er også et premiss for all planlegging, og kommunen har plikt til å sikre at planleggingen i kommunen ikke øker sårbarheten for potensielt svært ødeleggende hendelser. For eksempel gjelder dette i den fysiske planleggingen, der kommunen skal sørge for at nye utbyggingsområder har stabile grunnforhold og er robuste mot økt nedbør. Til tross for at man ikke klarer å sikre seg mot alle hendelser, så er det viktig at kommunens ulike planer tar hensyn til dette temaet.

⁹ Plan- og bygningslovens kapittel 1

Positive trekk	Utfordringer
• Karlshus (sentrum) er et attraktivt knutepunkt. • Dobbeltspor og InterCity-stasjon kommer. • God planberedskap for å håndtere befolkningsveksten • Godt tilgjengelige offentlige plasser i Karlshus sentrum. • Kommunen har mulighet til å legge til rette for offentlige uterom med kvalitet.	• Økende trafikk, med tilhørende støy og forurensning. Ny trasé for Rv110 er ikke avklart. • Plassering av stasjon med tilhørende infrastruktur • Strømnesåsen er enda ikke påbegynt. • Etablere gode møteplasser for alle innbyggergrupper i Karlshus. • Sikre at kvaliteten på uterommene ivaretas.

3.5 Miljø, energi og klima

Befolkningsøkning skaper et arealpress og press på naturmangfold og kulturminner. Krav om økt fortetting og omforming i bebygde områder medfører økt press på grønnstrukturen i og rundt tettstedene i Råde. Naturmangfoldloven tillegger den lokale forvaltningen av biologisk mangfold stor betydning, og det sentrale formålet i plan- og bygningsloven er å «fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner»¹⁰. Sammen med nasjonale bestemmelser og forventninger gir lovene kommunen en mangfoldig verktøykasse for å jobbe mot en mer bærekraftig samfunnsutvikling. I Råde kommune forsøker man i det daglige arbeidet å ivareta disse hensynene gjennom arealplanleggingen og i de ulike målene under «Miljø og Energi» i kommuneplanen. Fokuset arbeid på dette området er krevende, og med begrensede ressurser er det utfordrende å jobbe med disse temaene på tvers av virksomheter.

I arealplanleggingen til kommunen legges det stor vekt på sentrale føringer om knutepunktsutvikling og effektiv utnyttelse av arealene i kommunen slik at de understøtter en mer miljø- og klimavennlig utvikling i kommunen. Dette har blant annet vært hovedmålene i arbeidet med både rulleringen av kommunedelplanen for Karlshus og i utarbeidelsen av områdeplanen for Karlshus sentrum (begge er under utarbeidelse). Det har også vært et fokus å lage planbestemmelser som fremmer bruken av miljøvennlige materialer.

Som innkjøper av mange varer og tjenester, og som arbeidsgiver har kommunen en reell mulighet til å påvirke sine leverandører og ansatte til å ta miljøvennlige valg, temaer som vil være naturlige å problematisere i den kommende rulleringen av kommunens klima- og energiplan. Kommunen har et stort ansvar og potensial til å gå foran som et godt eksempel for resten av befolkningen og virksomhetene i Råde. En

mer miljøvennlig kommune-administrasjon vil også være en positiv drivkraft i den videre sentrumsutviklingen av Karlshus. Klimatilpasningstiltak som å bytte ut olje til oppvarming med grunnvarme og fjernvarme er tiltak som allerede er gjennomført ved flere av kommunens bygg. Flere av de nye tjenestebilene i kommunen er el-biler.

Utslipp fra stasjonære og mobile kilder gir tidvis dårlig lokal luftkvalitet og fører til økte utslipp av klimagasser. Det vil derfor være viktig i kommunens arealplanlegging at det legges opp til fortsatt utbygging nær kollektivknutepunkter og at man legger til rette for økt sykkelbruk på avstander som er for lange til at de fleste velger å gå til fots.

Vedvarende støypåvirkning er også negativt for helsen. Totalt oppgir ca. 1/3¹¹ av kommunens innbyggere at de er utsatt for forstyrrende støy i nærområdet. Særlig er Rv110 gjennom Karlshus en betydelig kilde til støy. Kommunen har utarbeidet støysonekart, som angir støykildene Moss Lufthavn-Rygge, riks- og fylkesveiene og utfordringer ved disse. Det er forventet en større aktivitet på disse, og det vil føre til et økt antall innbyggere som berøres. Råde kommunes innbyggere er sammen med Fredrikstad, Moss, Rygge og Sarpsborg markant mer utsatt for forstyrrende støy enn det øvrige Østfold. Som nevnt tidligere forventes det en stor økning i trafikken på Rv110 gjennom Karlshus, noe som vil medføre økt støy- og luftforurensning til stor ulempe for nåværende og fremtidige beboere i området.

Når det gjelder hav- og kystmiljøet er Råde kommune med i et INTERREG-prosjekt som omhandler effektene av plastforurensning på livet i havet og langs kystene våre. Plastforurensning er et enormt problem for hav- og kystmiljøet, også i Råde, og dette internasjonale samarbeidet vil forhåpentligvis gi kommunen viktig innsikt i hvordan man kan jobbe lokalt for å begrense de negative virkningene.

¹⁰ Jfr. § 1-1 første ledd.

¹¹ Kilde: Østfold helseprofil 2011-2012, 1032 respondenter fra Råde

Vannkvaliteten i Vansjø og kystnære områder er forbedret de senere årene, og drikkevannskvaliteten i Vannsjøvassdraget ansees nå for å holde et svært høyt nivå. Dette er i stor grad et resultat av målrettet arbeid av Vannområdeutvalget Morsa, der Råde kommune er med som en viktig kommune da en stor del av Vansjø befinner seg i vår kommune ¹². Vannområdeutvalget samarbeider med nasjonale forsknings-institutter for å sikre biotopene i og rundt Vansjø, samt overvåkning av vannkvaliteten.

Blågrønne strukturer som bekker, skog og andre grøntområder er både viktige for folkehelsen, og ikke minst for å håndtere de store nedbørsmengdene som følger med klimaendringene. Å bevare eksisterende grøntområder og å integrere de i fremtidige utbyggingsstrukturer vil være et viktig klimatilpasningstiltak i kommunen. Dette er spesielt viktig i Karlshus sentrum, der en tettere bebyggelsesstruktur er under planlegging.

Råde kommune har siden forrige planstrategi vedtatt å være med i Klima Østfold-samarbeidet¹³. Dette innebærer et utstrakt samarbeid om klima- og miljøtiltak med de andre kommunene i Østfold og Østfold fylkeskommune. Målet med denne deltakelsen er å kunne samordne klimasatsningen i kommunen med de andre kommunene i Østfold og fylkeskommunen, samt å utveksle erfaringer rundt hvilke tiltak som virker.

Positive trekk

- Kommunen har mulighet til å gå foran som et godt eksempel i miljø- og energispørsmål
- Mulighet til å bevare grønne flater i våre planer, både av rekreative og praktiske hensyn.
- Vannkvaliteten i kommunen er meget god
- Potensiale til å etablere et kompakt og miljøvennlig Karlshus.
- Samarbeid med de andre kommunene i Østfold om klima- og miljøtiltak

Utfordringer

- Lite systematisk arbeid rundt dette i kommunen.
- Lite samarbeid om slike spørsmål på tvers av kommunens virksomheter.
- Store grå flater dominerer i Karlshus sentrum og gjør overvannshåndteringen vanskelig
- Grøntområder i sentrum under press.
- Området er støyutsatt, press på grønne arealer, bilbaserte virksomheter
- Implementering og gjennomføring av tiltakene.

¹²Generell info om samarbeidet finnes her: <http://morsa.org/om-morsa/>, og en utfyllende rapport om tilstanden i Morsa-området finnes her: <http://morsa.org/download.php?f=http%3A%2F%2Fmorsa.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2016%2F04%2FEndelig-Rapport-Morsa.pdf>

¹³ Se <http://www.klimaostfold.no/tiltaksomrader> for mer info.

3.6 Visjon 2037 som grunnlag for samfunnsplanleggingen i Råde

Man kommer ikke langt med planleggingen i kommunen dersom man ser på de omtalte områdene i de foregående kapitlene isolert og uten overlapping. Kommune-Norge har i de senere år fått flere oppgaver med stadig økende kompleksitet, noe som forutsetter at man kan jobbe tverrfaglig med de sentrale områdene som nevnes over. Dette er også et sentralt poeng i regjeringens forventninger til kommunal planlegging, omtalt i kapittel 2.

Om Visjon 2037 skal legges til grunn i den kommunale planleggingen, eller i alle fall tillegges en viktigere rolle, så forutsetter det at man fortsetter med det tverrfaglige samarbeidet i kommunen. De fire pilarene for visjonen er grunnleggende sektorovergripende og avhengige av at kommunens virksomheter trekker i samme retning for at den skal kunne realiseres. Visjon 2037 gir oss allerede en ønsket retning for samfunnsutviklingen i kommunen, og da er det avgjørende at man i kommuneorganisasjonen er enige i at det er i den retningen man vil gå sammen.

Å bevege seg i en felles retning er mye enklere om man har et felles mål, og Visjon 2037 er et solid utgangspunkt for å bygge en god samarbeidskultur i kommunen for å nå den vedtatte visjonen.

4. Vurdering av planbehovet

Planbehovet er vurdert ut fra føringer i kommuneplanen og innspill fra den administrative arbeidsgruppen. Flere planer er vedtatt rullert i inneværende kommunestyreperiode, mens andre er under revisjon, og disse vil følgelig ikke drøftes på samme måte som de uavklarte planbehovene.

Flere av planene kan med fordel sees i sammenheng, og det er opp til rådmannen å sette sammen de som skal jobbe på tvers av virksomhetene for å realisere planene.

Under følger kommunens vurderinger og konklusjoner, disse er drøftet i Kommuneplanutvalget, som en del av Formannskapet. Status for planer som var tatt opp i den forrige planstrategien er også med. Se tabell på side 27 for oversikt over planene.

4.1 Overordnede planer

Kommuneplan for Råde 2011-2022, samfunnsdel og arealdel

Den gjeldende kommuneplanen ble til gjennom et samarbeid mellom kommunene i Mossregionen, der man ble enige om en felles samfunnsdel, og med en egen kommunespesifikk del i den enkelte kommunes versjon av kommuneplanen. Under følger en kort evaluering av planen og en vurdering av veien videre.

Kommuneplanens samfunnsdel favner om de fire satsingsområdene (i) *levekår og folkehelse*, (ii) *verdiskapning og kompetanse*, (iii) *miljø og energi*, og (iv) *areal og transport*. Fordelt på disse områdene er 23 delmål og 101 strategier for å oppnå delmålene. Kommunen anser det som viktig å få koblet på Visjon 2037 og dets mål for Rådesamfunnet til kommuneplanen. Visjon 2037 kan bli et meget godt utgangspunkt for en mer strategisk kommuneplan med mer tydelige prioriteringer og mål for samfunnsutviklingen.

Samtidig er det viktig å huske på at en rullering av kommuneplanen er en omfattende prosess. Plan- og bygningslovens bestemmelser med hensyn til en bred medvirkningsprosess, konsekvensutredninger og høringsrunder må følges. Dette krever at kommunen har tilstrekkelig kapasitet og evne i administrasjonen til å samarbeide tett om dette arbeidet.

Som et alternativ til en omfattende rullering kan kommunen utarbeide et styringsdokument som forankres i den eksisterende kommuneplanen, men som tar utgangspunkt i de fire satsingsområdene til Visjon 2037 (se s. 3). Dette ville gitt en god forankring av Visjon 2037 i kommunens planarbeid, uten å måtte starte med blanke ark i en rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens arealdel ansees i hovedsak å være fremtidsrettet nok med hensyn til arealreserver. Plan- og bygningsloven og bestemmelsene i kommuneplanen er tydelige på kravet om reguleringsplaner i og utenfor tettstedene ved større prosjekter. Dette gjør også at man kanalisere de største prosjektene og dynamikken i samfunnsutviklingen til kommunedelplanområdene. Imidlertid er det også bestemmelser til arealdelen som har vist seg å være problematiske¹⁴, samt at det foreligger en ny regional kystsoneplan som bør innarbeides i arealdelens bestemmelser. En endring av disse krever en full rullering arealdelen iht. plan- og bygningsloven og forskrift om konsekvensutredninger¹⁵. Om arealdelen skal rulleres bør hensynet om å tydeliggjøre de nevnte bestemmelsene veies opp mot tids- og ressursbruken en rullering av arealdelen vil ta, spesielt dersom man bestemmer at samfunnsdelen også skal rulleres.

¹⁴ For eksempel plankrav i LNF-områder og størrelsen på uthus i områder med fritidsbebyggelse, samt manglende krav om påkobling til offentlige VA-løsninger i fritidsbebyggelser.

¹⁵Jfr. § 11-17 i plan- og bygningsloven og i § 2 i forskrift om konsekvensutredninger.

Konklusjon:

Kommuneplanens areal- og samfunnsdel rulleres i inneværende kommunestyreperiode. Planstrategien vil fungere som et grunnlagsdokument for planprogrammet til ny kommunedelplan.

Handlingsprogram og Økonomiplan 2016-2019

Økonomiplanen med handlingsprogram rulleres årlig i henhold til kommuneloven.

Beredskapsplan

I forrige planstrategi ble vedtatt at beredskapsplanen skulle rulleres i 2013, på bakgrunn av en beredskapsanalyse som da var ny. Den gjeldende beredskapsplanen i Råde kommune ble sist vedtatt i 2005 og senest revidert i 2015.

Konklusjon:

Beredskapsplanen rulleres ikke.

4.2 Kommunedelplaner etter plan- og bygningsloven

Kommunedelplan for Karlshusområdet 2005-2017

Rulling av denne planen ble igangsatt i 2013, på bakgrunn vedtak i forrige planstrategi og behovet for en plan som tar innover seg nødvendigheten av å videreutvikle Karlshus til et godt knutepunkt med gode bomiljøer og uterom. Det har blitt utarbeidet flere analyser som grunnlag for arbeidet. I begynnelsen av juni i fjor valgte kommunen å stanse planprosessen, etter innspill fra Jernbaneverket i forbindelse med deres InterCity-planlegging. Dette prosjektet legger viktige premisser for kommunedelplanarbeidet, og det var derfor naturlig å vente med en slutføring av planen til traséer og tilhørende knutepunktsstruktur er avklart. Formannskapet vedtok derfor at det i mellomtiden skal utarbeides en områderegulering for Karlshus sentrum, slik at ikke fremdriften med utviklingen i sentrumsområdet stanser opp.

Kommunedelplan for Saltnesområdet 2007-2019

Den gjeldende kommunedelplanen ivaretar den planlagte tettstedsutviklingen av Saltnes på en god måte. Den har etablert langsiktige tettstedsgrenser og en arealreserve som er tilstrekkelig for vedlikeholdsutbyggingen i lokalsentre som beskrevet i gjeldende kommuneplan. Det er også nok arealreserver for en eventuell boligvekst som kan komme som følge av utbyggingen av nye Spetalen skole. Den største utbyggingen i området, Saltnes Syd styres etter en vedtatt reguleringsplan, det er derfor ikke som nødvendig å rulle kommunedelplanen for Saltnesområdet.

Et alternativ er å oppheve kommunedelplanen for Saltnes, gjøre den en del av kommuneplanen og ha gode bestemmelser i kommuneplanens arealdel som ivaretar de aktuelle problemstillingene i området knyttet til f.eks. bruk og vern av strandsonen. Dette kan drøftes nærmere ved rulling av kommuneplanen, men dette kan bidra til en forenkling av kommunens planverk og vil kunne komme både administrasjonen og publikum til gode.

Konklusjon:

Kommunedelplan for Saltnesområdet 2007-2019 oppheves og gjøres en del av kommuneplanen i forbindelse med rulling av kommuneplanen.

Kommunedelplan boligbyggeprogram 2009-2020

Denne planen ble vedtatt tilbake i 2009, men premissene som er lagt i planen gjelder fortsatt. Boligbyggeprogrammet legger opp til en befolkningsutvikling som ikke skiller seg veldig fra den som skisseres i denne planstrategien. Utbyggingen i Strømnesåsen er heller ikke påbegynt, og Missingen II er bare delvis påbegynt. Kommunen ligger derfor godt under det vedtatte målet om 70 boliger i året. Kommunedelplanen for Karlshusområdet som er under rulling og områdeplanen for Karlshus sentrum vil legge opp til en betydelig fortetting i sentrum. Begge vil ivareta kanaliseringen

av den forespeilede befolkningsveksten i kommunen til Karlshus.

Konklusjon:

Kommunedelplan boligbyggeprogram 2009-2020 videreføres i denne kommunestyreperioden.

Kommunedelplan for klima- og miljø

Råde kommune har en gjeldende klima- og energiplan fra 2007 med en handlingsplan vedtatt i 2009 for en 4-års periode. Klima og energiplanen med handlingsdelen er kun retningsgivende for kommunens virksomheter, ikke juridisk bindende. Det ble i forrige planstrategi vedtatt at handlingsdelen skulle rulleres. Dette er ikke gjennomført på grunn av kapasitets-utfordringer.

I følge statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging fra 2009 forventes det at alle kommuner innen 1. juli 2010 skal gjøre første generasjons klima- og energiplanlegging (i sin kommuneplan eller i egen kommunedelplan). Blant annet skal kommunen presentere hvordan den skal ivareta hensynet til klima, energieffektivisering og miljøvennlig energiomlegging under de løpende planprosessene under plan- og bygningsloven. På lengre sikt forventes det at alle kommuner gjør en mer detaljert klima- og energiplanlegging. Råde kommune har i gjeldene kommuneplan vedtatt i 2011 et eget kapittel om miljø og energi med delmål for Klima og energi. Videre oppfølging vil dermed være å utarbeide en kommunedelplan med handlingsdel for klima og energi som er juridisk bindende.

Det er i høringsutkastet til regional planstrategi foreslått av Østfold fylkeskommune at det kommunale arbeidet med klima- og energiplaner skal samordnes med fylkeskommunens. Dette arbeidet skal settes i gang i 2018. Råde kommune skal være med på denne felles satsingen gjennom sitt medlemskap i Klima Østfold.

Konklusjon:

Kommunedelplan for klima og miljø utarbeides i inneværende kommunestyre-

periode og påbegynnes i 2017. Handlingsprogrammet til den eksisterende planen er vedtatt rullert.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet

Gjeldende plan er for perioden 2013-2021, og er i gang med rullering i inneværende kommunestyreperiode. Rulleringen begynte høsten 2015 og forventes vedtatt i slutten av 2016. Planen tar for seg kommunens prioriteringer på idretts- og friluftssiden, som konkretiseres i handlingsprogrammet. Sistnevnte fungerer som kommunens prioriteringsverktøy for tildeling av midler til etablering og vedlikehold av områder.

Konklusjon:

Planen er under rullering i innværende planperiode.

4.3 Tema- og sektorplaner som ikke følger plan- og bygningsloven

Hovedplan for vann og avløp

Planen bygger på Hovedplan vann og avløp 2013-2022 og erfaring fra driften. Planen omhandler kommunens mål for vann- og avløpstjenester i kommunen. Utbedringsbehov spesielt på avløps- og overvannssiden vil være sentrale mål. Planen forventes ferdigstilt siste kvartal i 2016.

Handlingsplan for opprydding i avløp fra spredt bebyggelse 2015-2021

Planen ble vedtatt i kommunestyret den 18.02.2016. Formålet med handlingsplanen er identifisere tiltak for å redusere forurensningsbidraget fra private avløpsanlegg, slik at målet om god økologisk vannkvalitet etter hvert oppnås i samsvar med EUs rammedirektiv for vann (vannforskriften) innen 2021.

Alle berørte som må gjøre tiltak på sitt private avløpsanlegg, enten ved tilknytning til offentlig avløp eller utbedring av privat renseanlegg, vil bli varslet i brev. Informasjonen som blir gitt vil fokusere på hvorfor det er nødvendig med tiltak.

Kulturplan og kulturminneplan

Det har kommet innspill fra ordfører om at det bør utarbeides en kulturminneplan for å få en oversikt over tilstanden til Rådes kulturminner og hvordan de eventuelt kan tilrettelegges for økt bruk.

Fra kulturkontoret har det blitt spilt inn behov for en overordnet kulturplan som blant annet bør koordinere kommunens eksisterende kulturtilbud med fremtidige satsinger. For eksempel hvilke funksjoner som skal legges i det skisserte Langhuset. Det er naturlig å se disse to planene i sammenheng. Utarbeidelsen av de er imidlertid en omfattende oppgave, da kommunen ikke har en kulturkonsulent i full stilling.

Konklusjon:

Kulturplan og kulturminneplan utarbeides i innværende kommunestyreperiode, dersom det er tilstrekkelig kapasitet hos den/de som skal utarbeide planene. Nøyaktig tidspunkt for utarbeidelse og fremdrift må derfor settes av leder for virksomhet familie.

Geodataplan

Geodataplanen er et viktig styringsverktøy for utvikling av geodatatjenestene i de kommende år. Både for å få til en effektiv drift og kvalitetsheving av de produkter som skal leveres til våre brukere, så vel innad i egen organisasjon med saksbehandlere og politikere som kommunen for øvrig.

Konklusjon:

Geodataplan utarbeides i inneværende kommunestyreperiode.

Trafikksikkerhetsplan

Den gjeldende planen ble sist rullert i 2013, og gjelder for perioden 2013-2016. Den vil derfor rulleres i inneværende kommunestyreperiode.

Konklusjon:

Trafikksikkerhetsplanen rulleres i inneværende planperiode.

Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme 2016-2020

Denne planen ble vedtatt av kommunestyret 10.12.2015. Handlingsplanen ble initiert av politirådet for Råde kommune. Hovedansvar for utarbeidelse av planen og kontroll med gjennomføring av tiltak er lagt til kommunens SLT-gruppe (Samordnede Lokale Tiltak for forebygging av rus og kriminalitet blant barn og unge). Den bygger på regjeringens handlingsplan fra 2014, *Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme*. Råde kommune har hatt en arbeidsgruppe utgått fra SLT, som har utarbeidet planen sammen med Vansjø lensmannskontor og Østfold politidistrikt. Planen er en del av kommunenes beredskaps- og forebyggende arbeid og er derfor en del av internkontrollsystemet.

Helse- og omsorgsplan

Ved behandlingen av økonomiplan og handlingsplan 2015-18 og årsbudsjett 2015 (KS-sak 069/14) ble det besluttet at administrasjonen skulle gjennomføre en evaluering av helse- og omsorgsplanen - hoveddel. Resultatet skulle legges frem for utvalget med forslag til videre utvikling av tjenestetilbudet i den kommende kommunestyreperioden, 2016-2019.

Resultatet av evalueringen ble behandlet i fast utvalg for levekår og omsorg (LEO), 16.03.16, sak-006/16, med følgende vedtak; «Fast utvalg ber rådmannen utarbeide en plan, med forslag til videreutvikling av helse- og omsorgstilbudet, i denne kommunestyreperioden, 2016-2019. Planforslaget legges frem til beslutning i møte 31.08.2016». Dette er bakgrunnen for at det er igangsatt en rullering av Råde kommunes helse- og omsorgsplan 2011-2022, med det formål å legge frem en plan for utviklingen av tjenesten i perioden 2016-2019.

Konklusjon:

Planforslaget kommer mest sannsynlig opp til behandling i LEO den 23.10.2016, med endelig vedtak i kommunestyret 08.12.2016.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan

Gjeldende plan ble sist rullert i 2013 og gjelder for perioden 2013-2016. Planen er vedtatt rullert hvert 4 år og rulleres derfor i 2016.

Konklusjon:

Rusmiddelpolitisk handlingsplan rulleres i 2016.

Frivillighetsplan

Frivillig sektor er en stor bidragsyter til samfunnsutviklingen og frivillighet er en grunnleggende kvalitet og en viktig drivkraft som griper inn i de fleste samfunnsområder. Frivillighet kan ikke vedtas, men det kan legges til rette for de mange ildsjelene som skaper en bedre hverdag for menneskene og omgivelsene rundt seg. Det er fra sentral myndighet et ønske om en helhetlig lokal frivillighetspolitikk, der kommunen som en tilrettelegger og attraktiv partner for frivilligheten er sterkt vektlagt. Planen bør ta for seg frivillighet innen alle de felt som kommunen har ansvaret for, og som ikke allerede dekkes av andre planer. En slik plan vil kunne gi forutsigbarhet og trygghet i samarbeidet mellom partene.

Konklusjon:

Frivillighetsplan utarbeides i inneværende kommunestyreperiode.

Plan for folkehelse

Etter folkehelselovens § 4 skal kommunen *"fremme folkehelse innen de oppgaver og virkemidler som kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting" etter prinsippet om helse i alt vi gjør. Mange kommuner har funnet det hensiktsmessig å ha en overordnet folkehelseplan for kommunen, som sikrer at arbeid og tiltak i virksomhetene blir helhetlige, koordinerte og samordnede og svarer til målene vedtatt i kommuneplanen.*

Konklusjon:

Plan for folkehelse utarbeides i inneværende kommunestyreperiode.

Utviklingsplan for boligporteføljen til Råde kommune

Det foreligger et forslag til denne planen som ble utarbeidet i mai 2016. Forslaget til planen tar for seg utviklingen av kommunens boligportefølje med hensyn til boligsosialt arbeid og forvaltningen av kommunale boliger.

Konklusjon:

Planen er under utarbeidelse og forventes vedtatt i 2016.

Smittevernplan

Det har blitt utarbeidet et forslag til ny smittevernplan for kommunen i oktober 2015. Denne er ikke vedtatt. Formålet med planen er å beskytte innbyggere, reisende, publikum og personell i berørte virksomheter. Den skal sikre at Råde kommune iverksetter nødvendige smitteverntiltak og samordner sin virksomhet med andre offentlige og private aktører på lokalt og nasjonalt plan. I tillegg skal den ivareta rettsikkerhet for smittede og andre som blir omfattet av smitteverntiltak.

Konklusjon:

Smittevernplanen er under utarbeidelse og vedtas i løpet av 2016.

Helseberedskapsplan

Hver kommune har plikt til å utarbeide en helseberedskapsplan etter helseberedskapsloven. Beredskapsplanen skal dekke alle deler av kommunens helse- og omsorgstjenester, herunder psykososial oppfølging. Helseberedskapsplanen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner. Den må utarbeides og følges opp i tett sammenheng med arbeidet med virksomhetens internkontrollsystem

Konklusjon:

Det skal utarbeides en helseberedskapsplan i inneværende kommunestyreperiode. Tidspunkt og fremdrift settes av rådmannen.

Skolebruksplan

Det foreligger en overordnet skolebruksplan fra 2011/2012, men tallene i denne er

utdaterte. I forkant av dagens vedtatte skoleutbygginger i Karlshus og Spetalen har arbeidet basert seg på oppdaterte befolkningsprognoser og skolebruksplaner for den enkelte skole. Det er ikke vedtatt noen rulling av den overordnede skolebruksplanen.

Konklusjon:

Skolebruksplanen fra 2011/12 rulleres ikke.

Barnehageplan

En plan for barnehageutbygging er under utarbeidelse. Den vil inneholde status per i dag og fremtidig behov for nye barnehageplasser fram mot 2025, basert på befolkningsprognoser og gjeldende boligbyggeprogram. Planen skal opp til politisk behandling i juni 2016.

4.4 Interkommunale og regionale planer

Avfallsplan for Mosseregionen

Denne planen ble utarbeidet av MOVAR og gjelder for perioden 2012-2021. Planens hovedformål var å etablere en felles, miljøvennlig avfallspolitikk i Mosseregionen (inkl. Vestby kommune). Denne planen la grunnlaget for den gjeldende avfallsnormen i Råde kommune.

Konklusjon:

Avfallsplan for Mosseregionen rulleres ikke i inneværende planperiode.

Regional naturmangfoldplan Moss, Rygge og Råde

Det foreligger en interkommunal plan som ble utarbeidet av Moss, Rygge og Råde i 2007, der landbruksavdelingen i Mosseregionen og Fylkesmannens miljøavdeling deltok i arbeidet. Den regionale naturmangfoldplanen ble revidert i 2014. Denne er ikke planlagt rullert i inneværende kommunestyreperiode da den er såpass ny, og fortsatt ansees som relevant.

Konklusjon:

Planen rulleres ikke i inneværende kommunestyreperiode.

Boligbyggeprogram for Mosseregionen

Denne planen skulle utarbeides i forbindelse med prosjektet «Bolig- by- og tettstedsutvikling i Mosseregionen» i perioden 2013-2014, men endte opp som et grunnlagsdokument. Det er lite aktuelt å gjenoppta arbeidet med å utarbeide et felles boligbyggeprogram i den uavklarte situasjonen rundt kommunestruktur.

Konklusjon:

Boligbyggeprogram for Mosseregionen utarbeides ikke i inneværende planperiode.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Formålet med handlingsplanen er å forebygge og minske den lidelsen denne typen vold medfører for kommunenes innbyggere. Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner for Mosseregionen ble bestilt av rådmennene i kommunene Moss, Rygge, Råde og Våler. Den gjelder for perioden 2015-2019. Planen tar utgangspunkt i nasjonale føringer og nyere forskning, og sammen med erfaring og nytenkning danner dette grunnlaget for valg av mål og tiltak. Planen er interkommunal og skal gi felles retning til ulike virksomheter i tiltakskjeden.

4.5 Områdereguleringer – større reguleringsplaner som utarbeides av kommunen

Områderegulering Karlshus sentrum

Arbeidet med denne planen startet opp høsten 2015 med bakgrunn i forrige, vedtatte planstrategi og på bakgrunn av erfaringer som ble gjort i forbindelse med kommunedelplanen for Karlshusområdet. Karlshus sentrum har mange aktører og mange elementer der man har ansett det som viktig å gå mer detaljert til verks enn det man kan i en kommunedelplan.

Konklusjon:

Planen er under utarbeidelse og forventes ferdigstilt i slutten av 2017.

Vedlegg: Tabell med oversikt over planene i Råde kommune

	Plantype	Ansvar	Rulleres/utarbeides i valgperioden	Vedtatt/vedtas	Forankring i lov eller i kommunens egne vedtak (vedtak i parantes)
Overordnede planer					
Kommuneplanen for Råde kommune 2011-2022, samfunnsdel og arealdel	Kommunal	Teknisk	Ja, begge delene	2017/18	Formannskapet (FS-035/16)
Handlingsprogram og Økonomiplan 2016-2019	Kommunal	Økonomi	Ja, årlig	2016	Kommunelovens § 44
Beredskapsplan	Kommunal	Rådmannsstab	Nei	2015	Helseberedskapslovens § 2-2
Kommunedelplaner (tema- og arealplaner)					
Kommunedelplan for Karlshusområdet 2005-2017	Kommunal	Teknisk	Ja	Påbegynt i 2013	Kommunestyret (KS-050/12)
Kommunedelplan for Saltnesområdet 2007-2019	Kommunal	Teknisk	Nei	2007	Kommunestyret (KS-038/07)
Kommunedelplan for klima og energi, med handlingsdel (fremtidig)	Kommunal	Teknisk	Ja	2017	Formannskapet (FS-035/16)
Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet	Kommunal	Familie	Ja	Påbegynt i 2015	UMK (UMK-035/15)
Tema- og sektorplaner					
Klima- og energiplan*	Kommunal	Teknisk	Utarbeides som kommunedelplan	2009	UT (UT-013/09 for handlingsdelen)
Hovedplan for vann og avløp	Kommunal	Teknisk	Ja	2016-2017	Kommunestyret (KS-065/13)
Trafikksikkerhetsplan	Kommunal	Teknisk	Ja	2016-2017	Kommunestyret (KS-063/13)
Helse- og omsorgsplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016	LEO (LEO-006/16)
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	Påbegynt i 2016	Alkoholovens § 1-7d
Smittevernplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016	Smittevernlovens § 7-2
Handlingsplan for opprydding i avløp fra spredt bebyggelse 2015- 2021	Kommunal	Teknisk	Nei	Vedtatt i 2016	Kommunestyret (KS-007/16)
Helseberedskapsplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016	Helseberedskapslovens § 2-2
Frivillighetsplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016-2019	Formannskapet (FS-035/16)
Skolebruksplan	Kommunal	Rådmannsstab	Nei	2011/2012	Kommunestyret (KS-029/15)
Barnehageplan	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016	Kommunestyret (KS-029/15)
Plan for folkehelse	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	2016-2019	Formannskapet (FS-035/16)
Geodataplan	Kommunal	Teknisk	Ja	Påbegynt i 2015	Matrikkellovens § 39
Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	Påbegynt i 2016	Kommunestyret (KS-079/15)
Plan for biologisk mangfold	Kommunal	Teknisk	Nei	Rullert i 2014	Naturmangfoldlovens kap. II
Kulturplan og kulturminneplan	Kommunal	Familie	Ja	2016-2019	Formannskapet (FS-035/16)
Utviklingsplan for boligporteføljen til Råde kommune	Kommunal	Rådmannsstab	Ja	Påbegynt i 2016	Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid
Interkommunale og regionale planer					
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	Interkommunal	Familie	Nei	Vedtatt i 2015	Kommunestyret (KS-031/15)
Avfallsplan for Mosseregionen	Interkommunal	Teknisk	Nei	Vedtatt i 2012	UT (UT-099/12)
Områdereguleringer					
Områderegulering for Karlshus sentrum	Kommunal	Teknisk	Ja	Påbegynt i 2015	Formannskapet/KPL (KPL-007/15)

*Den nåværende klima- og energiplanen utgår når den fremtidige kommunedelplanen for klima- og energi vedtas.